

Szerkesztőségi iroda:

Nagybcskerek,

Zápolya-utca 1. sz. szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybcskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybcskerek, 1904.

XXXIII. évfolyam. 234. szám.

Csütörtök, október 13.

Az ellenzék és a házszabályrevízió.

Budapest, október 12.

© Tisza István gróf miniszterelnök ugrai levele mint a válaszlóvíz, úgy hatott a Kossuth-pártra és e párt értekezletén mindjárt kitűnt, hogy két teljesen elütő részből áll, melyek csak mechanikailag függenek össze, de belső, anyagegységé vált tömörségük nincs. A vezérek oly személyek, kik parlamenti keret nélkül is valódi értéket képeznek, rögtön belátták, hogy Tisza István gróf elvi állása a házszabályok kérdésében teljesen jogosult, hogy a költségvetési vita valóban tulságos hosszú és hogy a technikai obstrukciót, mely a parlamentet egy csekély kisebbségnek kiszolgáltatja, el kell háritani. Csak az ellen szálltak védelemre, hogy az ujoncjutalék megszavazásánál is helye legyen a vita korlátozásának. De ebben sincs igazuk, mert a miniszterelnök felbivásában és nyilatkozatában, melyet a képviselőház hétfői ülésében tett, világosan ki van fejtve, hogy csak a rendes ujoncjutalék esik az ő javaslata alá, de hogy a katonai terhek minden emelésére és a hadsereg minden szerkezetére nézve teljesen szabad folyást kell engedni a vitának.

Ha tehát elismerjük, hogy az államnak rendezett pénzügyi viszonyok közt kell lennie, hogy kötelezettségeinek határidőre mindenkor meg kell felelnie, amint ezt az állam hitele és tekintélye megköveteli, akkor azt is el kell ismernünk, hogy az állam nem hagyhatja magát védelmi eszközök nélkül, hogy legalább a csapatok rendes száma fölött kell rendelkeznie. Az egyik úgy, mint a másik egyszerűen az állam létjogosultságát képviseli és ezt bizonynyal senki sem tagadhatja, aki őszintén érez

hazája iránt. Ezt mihamarább be kell vallani a Kossuth-párt e higgadt vezéreinek is, a házszabályok módosítását velük fog kellene létrehozni.

De azok a politikai figuránsok, kiknél voltaképpen a keret teszi az egész kép értékét, akik parlamenti állásuk nélkül mit sem jelentenek, azoknál az uraknál, kiknél lárna és botrány tesz mindent, mert szellemi, hatalmi eszközök fölött szegényesen vagy éppen nem rendelkeznek, ezeknél az uraknál persze legyőzhetlen ellenállásba ütközik Tisza István gróf javaslata. Reájuk nézve politikai létkérdés, hogy a Házban rend ne uralkodjék, minek folytán azt akarják, hogy a párt még képviselőket se küldjön a bizottságba. Lehet, hogy mire e sorok az olvasó elé kerülnek, döntött a pártértekezlet e kérdésben és csak szerencse lenne a pártra nézve, ha a döntés úgy esnék, hogy ama turbulens elemek lehetetlennek tartják a pártban való megmaradásukat. Hisz egész felépésük már kezdettől fogva oda látszik célozni, hogy nyiltan más párttal, legyen az a Szederkényi csoport, vagy, ami még valószínűbb, Bánffy töredék, akarnak masirozni. Mert a Szederkényi-csoport, mely a tekintély silányságai kívül tagjai számára vonatkozólag is silányságban laborál, ez a csoport sem tarthatja már magát a Házban, ha minden főkérdésnél mindig csak rendes tanácskozás folyik. Azért védekezik kézzel-lábbal a házszabályok módosítása ellen, ha még oly mérsékeltlen van is ez tervezve, ha még oly nagyban hozzájárulna is ez a magyar parlament tekintélyének emeléséhez.

Hogy a néppártot leshelyéből, mely politikájának lényegét alkotja, most sem lehetett kiűzni, az magától értendő. Nézni

fogja a dolgok fejlődését s aztán arra az oldalra áll, azt az irányt fogja támogatni, mely a lehető legtöbb kavarodást képes előidézni. Ezt parancsolja neki törhetetlen hazaszeretete.

Valószínű tehát, hogy, akit annak idején legszenvedélyesebben, legkiméletlenebbül támadott, Bánffy báró aspirációit fogja támogatni, annak dacára, hogy báró Bánffy nem szerencsés módon foglalt állást a miniszterelnök javaslata ellen. Bánffy báró beszédében, melyet az új pártfőnök a fővárosi második kerületben tartott, nincs egyetlen mondat, mely élet ne az új pártfőnök ellen fordítaná. Ugy tetszik, mintha Magyarország egykori miniszterelnöke, kiknek magának is oly sokat kellett szenvednie az obstrukció alatt, teljesen elvesztette volna emlékezőtehetségét. Mert, ha mint mondja, a házszabályok az a közmány garanciája, ha azokat módosítani nem szabad csak azért, hogy a kormány valamely nehéz kérdésben eredményt érjessen el, ha a házszabályokat csak nyugalmas időben szabad revízió alá venni, mikor a pártok közt nincsenek éles ellentétek, akkor Bánffy báró akkori kezdeményezése áthágása volt minden általa felállított parancsnak.

De ha ezt el nem ismerheti, ha indokolni tudja, hogy akkori fellépése állam bölcs, hazafias volt, hogy a házszabályok módosítására vonatkozó javaslatai, melyek sokkal tovább mentek, mint azok, melyeket gróf Tisza tervez, teljesen célszerűek voltak, hogy neki nem volt igaza, hanem annak az értekezletnek, mely akkor nem fogadta el föltétlenül javaslatait, akkor mai magatartása legkevésbé sem igazolható, kivéve azzal, de ami egyetlen belátásos embernek sem elég, hogy t. i. ő ma

A „TORONTÁL” tárcája.

Egy természeti kincs.

Magyarország a szélsőségek, a legtrikább ellentétek országa. Valóban, ez ország oly gazdag még részben főhasználatlanul heverő természeti adományokban: ez ország, melyben az arany kalászok az arany ércekkel s a tokaji bor aranyával hármas szövetséget kötnek; ezen ország egyuttal a legerőteljesebb gyógyforrások, a legüditőbb asztali vizek aranyföldje s dicsekszik oly keserűvízzel, milyen különben az egész föld kerekégén nem fordul elő. Kiválóan a Ferenc József keserűforrás az, mely az utolsó évtizedek óta az orvosi világ növekedő figyelmét magára vont és immár mint sokat használt elsőrangú gyógyszer, évenként több millió palackban mind a két félgömb országába, mindenüvé, ahol a civilizáció előre nyomult — szétküldetik.

E természeti kincs, mely a mérföldekre terjedő fönsikből, amelynek közepén a Ferenc József forrás kutjai léteznek — oly gazdagon merítették: évezredek óta ismeretlenül és főhasználatlanul hevert. A Ludai hegység, melynek szőlőkkel borított déli lejtőjén — lassu hajlással a hatalmas Duna-tükr felé a Ferenc József forrás nagy, természetes keserűvíz-medencéi fekszenek, már a rómaiak idejében nemcsak ismert, de szabályszerűleg telepésítve is volt;

azekben bár mennyit is fedeztek föl, építettek és alkottak a római légiók, a nagy kincs mellett, melyet a budai déli fensík részben mocsaras rétege alatt rejtvegett, észrevétlenül és figyelmetlenül haladtak el. A hunnok és avarok itt ütötték föl sátraikat, Mátyás király innen parancsolt egy fél világrésznek, a törökök itt tartózkodtak s mint egyetlen emléket az általuk fölállított budai hévfürdőket hagyták reánk, sőt még a szabadságharc is ötven év előtt pirosra festé itt a mezőket, a nélkül, hogy a földalatti kincs ismerve, vagy pedig éppen fő használva lett volna.

Csak az utolsó néhány évtized haladásának köszönhető, hogy a Ferenc József forrás gyógyhatásos vize még a legtávolabbi vidéken lakó szenvedő emberiség számára is hozzáférhetővé tétetett. Néhány lustrum előtt még elhanyagolt, felig mocsáros föld, föltétlenül uszkáló natronsókkal, a Ferenc József forrásnak jellemző völgytekője által ismeretes területe, ma jól van művelve s följé a szétküldő igazgatóság a legtrikétebben berendezett telepet állított, mely ép úgy a palackoknak közvetlenül magukból a forrásokból történő megtöltése, valamint az izléses kiállításra és szétküldésre, saját vasut- és szekérbereendezések által az ujkor legszigorúbb követelményeinek megfelelően.

Ezen, ő felsége a magyar király után elnevezett forrás vegyi vizsgálatai az oldó és elvezető, könnyen emészthető s a viznek ízét javító alkatrészeknek oly szerencsés összetételét mutat-

ják (1000 gr.-ban 48.7 sulfat, 1.7 chlormagnesia és vasoxyd, 2.6 szénsavas natron és szénsav), úgy hogy ezen, jelenleg a gyógykincsek értékes részeként elismert ásványvíz, virágzó világiparagat lépez.

Egy keserűforrások vegyelmezésével való összehasonlítások a Ferenc József keserűvíz alkalmazásának sokszerű előnyeit azonnal felismerhetővé teszik, a melyből ezen kívül minden országbeli legkiválóbb orvosok teljesen egybehangzó itélete szerint, a kívánt hatás elérésére a többi keserűvizekből használt adagnak csak a felerésze szükséges.

A Ferenc József keserűvíz az utolsó husz év legnagyobb kiállításán öt világrészben tíz aranyéremmel lett kitüntetve, legutóbb a hasonnemű vizek közül egyedül a Milleniumi Nagy Eremmel és ő felségének ez alkalomból adományozott legmagasabb kitüntetésével tiszteltetett meg.

Mily bajban szenvedő fordul az eredmény legnagyobb kilátásaival a Ferenc József keserűvíz természeti gyógyszeréhez? Oriási tömege ez a dolgozó emberiségnek, akár szellemi vagy kézi munkával foglalkozzék, melynek visszas, rákényszerített életmódja folytán akár az emésztésben, akár egyáltalán a legfontosabb szervekben érzett zavarok miatt paaszra van oka. De azon szegény gazdagok is, akik az asztal örömeiből nagyon sokat élveztek s ezért elhajasodással fenyegettetnek, mindig a biztos, béifürüléseket

Olcsó, szabott árak!	Most érkeztek	Olcsó, szabott árak!
nagy választékban női felöltők, raglánok, havelok-k, kabátok és gallérok, a legújabb divat szerint.	— Saját műhelyekben készült —	
férfi- és gyermek-öltönyök és felöltők már most nagy mennyiségben raktáron vannak.		
Telefon 141. szám.	Kovács Gedeon Nagybecskerek.	Telefon 141. szám.

egy új ellenzéki párt feje. Akkor talán kevésbé „élesek“ voltak az „ellentétek“ a pártok közt, mint ma? Különös egyetértésben intéztek el akkor a pártok állami szükségeket, mint most nem rég? Bizony nem. E helyett most igénytelenül súlyosabban kellett érezni az obstrukció törvénytelenességét. És éppen ezért az egész ország, ama emberek választói is, kik ma kiméletlen ellenzékét akarnak alkotni, Tisza István gróf okos, meggondolt, csak a haza javát akaró javaslatai mögött állnak.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **A miniszterelnök köszönete.** Tisza István gróf miniszterelnök a torontálmezei szabadelvűpártnak e hó 10-én tartott értekezletéből hozzá intézett táviratára dr. Kis Jánoshoz, a vármegyei szabadelvűpárt alelnökéhez a következő levelet intézte:

Igen tisztelt alelnök ur!

Torontál vármegye szabadelvű pártjának e hó 10-én tartott értekezletéből hozzám intézett táviratot volt szerencsém kézhez venni.

Hazafias örömmel tölt el, hogy a magyar parlament alkotmányos munkaképességének biztosítására és tekintélyének megővésére irányuló törekvésem az országos közvélemény ezen tekintélyes képviselőjénél oly lelkes visszhangra talált.

Szíves üdvözlötükért fogadják őszinte köszönetemet.

Budapest, 1904. évi október hó 11-én.

Hazafias tisztelettel

Tisza s. k.

— **Az építési bizottság ülése.** Nagybecskerek város építési bizottsága ma délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott. Az ülésen hozott fontosabb javaslatokat lapunk holnapi számában közöljük.

hatványozó Ferencz József keserűvízhez menekülnek. Ez esetekben elődeinknél részben növényi, részben műleges könnyebbítő szerek s ezek közt nem ritkán igen költségesek voltak kéznél. E szerek gyakran valamelyes gonosz következménnyel, káros visszahatással voltak összekötve. A Ferencz József keserűvíz e szereket természetesen, erőteljesen oldó ereje folytán oly zavaroknál, melyek vérbőség és emésztési hibák folytán jöttek létre, tulszárnyaita már.

Mint normalis adag elégséges egy boros pohár = 150 grammnyi vízzel, reggel éhgyomorra; a víz hőmérséklete ne haladja meg a 12 R. fokot, de ajánlatos külön kör esetekben az orvos urak tanácsát igénybe venni.

Bár milyen különbözők is a szenvedések, melyekkel a természet az ő kedvencét, az embert meglatogatja, egyuttal kevés megbetegedésre alkotott olyan könnyű különleges gyógyszerközt, mint a melyet a Ferencz József ásványvíz képez, mely általános kedvezősége és használata miatt most már mindenütt, még távoli világrészekben is, könnyen megszerezhető.

A budapesti M. K. T. Egyetem második belkóródán (Korányi Frigyes tanár) észlelt kísérletek alapján eredményként a következőket sorolhatjuk fel: 1. A Ferencz József keserűvíz-forrás erős hashajtó hatással bír. 2. Az étvágyat nem csak hogy nem csökkenti, de sőt növeli. 3. Alkalmazása után a bé húzában semmi kellemetlen utóhatás vissza nem marad. 4. Elvonó hatás tekintetében a legtöbb eddig ismert hashajtó szerrel kiálja a versenyt.

Ezek alapján e víz alkalmazható és kellő sikert mutathat fel: I. Mindennemű székrekedésnél, melyek előrement gyomor- és bélhurut-hoz, szívbeli és máj-érkeringési akadályhoz, alhasi vérpangás és vérbőséghez csatlakoztak. II. Az agy és agyhártyák vérbőségénél — esetleg lobjánál. III. Gyomor és belek — kiváltképpen idült hurutjánál (midőn az étvágyat is feltűnő módon növeli). IV. A női medenceszervek heveny lobjánál. V. A férfi ivarszervek lobos bántalmainál. VI. Végül a nemesebb belszervek lobjánál,

— **A szanatórium egyesület nagybecskereki hölgybizottsága.** Amint értesülünk, a József Főherceg Szanatórium Egyesülete elhatározta, hogy az országban szanatóriumi hölgybizottságot alakít. Jó tórrásból arról értesülünk, hogy a bizottság városunkban a következő hölgyeket kéri föl a hölgybizottság szervezésére: Dr. Dellimanics Lajosné, Jankó Ágostonné, Steinitzer Gézőné, dr. Brájjer Lajosné, dr. Mangold Samuné, Balás Ivánné, Beller Istvánné, Faur Kornélné, Makk Józsefné, dr. Mihálovits Ödönné, Napholtz Ágostonné, dr. Perisics Zoltánné, Pacséri Károlyné, Hausner Achillesné, dr. Haidegger Lajosné, dr. Stassik Ferencné, Solymossy Lajosné, Knyaskó Lajosné, Kokits Sándorné, Stagelschmidt Jánosné, Száviics Sándorné, Franz J. L.-né, Streitman Antalné. A főkérendő tagok az egyesület védnöke József kir. herceg aláírásával díszes oklevelet kapnak, melynek művészi rajzán egyik nagy festőművésznünk most dolgozik. Az egyesület elhatározta, hogy az első népszanatórium épületében elhelyezendő márványtáblán örökíti meg azoknak a lelkes hölgyeknek neveit, akik a nemzeti veszedelem ellen való küzdelemben a legnagyobb tevékenységet fejtették ki. A szanatóriumi hölgybizottság alakítása valóban szép, nemes és üdvös gondolat. És a derék egyesület valóban jól számít, midőn a magyar hölgybizottságot keresi meg. Mert minden ügynek győznie kell, a melyet a magyar nő főkarol.

— **A tankerületi főigazgató a gyertyamosi konviktusban.** Mint Szegedről írják. P. I. a szegedi tankerület főigazgatója tegnap meglátogatta a gyertyamosi konviktust. A főigazgatót Rösser Ádám elnök és Krausz Ede intézeti gondnok fogadták és az ő kalauzolásuk mellett megtekintette az intézet összes helyiségeit. A főigazgató élénk érdeklődéssel vizsgált meg mindent és legnagyobb mérvű tetszésének és elismerésének adott kifejezést. Különösen megdicsérte azt, hogy az intézet a cellovészetre oktatja növendékeit, mert ez az idegeknek határozott fegyelmezettségére szoktatja a serdülő ifjúságot és így az ifjúságnak nemcsak szellemi, hanem a hasonló fontosságú testi neveléséről is elismerésre méltó garanciát nyújt az intézet.

— **A Dmke közgyűlése Temesvárott.** Temesvár, jobban mondva, temesvári hatóság szép meghívólevelet küldött most a Dmke elnökségéhez, hogy tartassék meg a közgyűlést Temesvárott. A Dmke alakuló közgyűlésén ugyanis kimondotta, hogy csak az esetben tarthatja Temesvárott közgyűlést, ha a város hatósága hívja meg oda Dmket. Most aztán Telbisz Károly polgármester előterjesztésére a temesvári törvényható-

mindazon esetekben, midőn a bélre való elvezetés van javalva.

Dr. Korányi Frigyes főrendiházi tag ur pedig a következőképen nyilatkozik: „A Ferencz József keserűvíz különösen alkalmas tünik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű; hogy már kicsiny, aig 150 grammnyi mennyiségben biztos hatása van, hogy ez aránylag rövid idő alatt, minden kellemetlen mellékhatás nélkül szokott bekövetkezni és hogy a víz még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és az emésztést.“

A bécsi általános közkórház V. belkóróda vezetője Drasche Antal tanár ur, a Ferencz József keserűvíz tárgyaló klinikai közleményében ekkép ír: „Ezen vegyület oly kitűnő ásványvíz, mint a keserűvízek tulajdonképeni képviselője tekinthető. A betegek szívesen veszik be és folytonos használat mellett is jól tűrik; oldó és hashajtó hatása kisebb adagokra következik be, mint minden egyéb hasonló vízeknél.“

Dr. Cantani, a nápolyi belkóróda hírneves tanára, az 1885-ik évben egy művet írt, amelyben felemlíti, hogy: „Leginkább kiemelendőnek tartom, hogy a Ferencz József keserűvíz cukorbetegségben szenvedő betegekinnél, kik szigorú kezelésnek voltak alavetve, nagy előnnyel használtam. A Ferencz József víz teljesen pótolta a karlsbadi természetes ásványvizet.“

Dr. Kunze C. F. Halleban, a „gyakorlati orvostan“ ismert szerzője, ezen könyv 13-ik kiadásában a Ferencz József keserűvízről így nyilatkozik: „Gazdag kénsvavas magnesia-tartalma folytán igen biztos és gyors határu hashajtó-szer és minthogy egyszersmind ketted szénsvavas nátront tartalmaz, a legtöbb hasonló ásványvízekkel szemben nagy előnye, hogy hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat.“ Dr. Kunze ur továbbá egy az élettani hatás és gyógyjavallatokra kiterjedő művet közölt a Ferencz József forrás ásványos vizéről, amelyet az igazgatóság kívánatra megküld.

ság kérte meg az egyesületet, amely a szíves meghívást örömmel el is fogadta. Az elnökség már hozzá is fogott előkészítéséhez a közgyűlésnek, a melyet fényes, hazafias ünnepek keretében, a D. M. K. E. alakulásának évfordulóján, ez évi december hó 8-án tartanak meg, Temesvárott.

Telbisz polgármester gavalléros szép meghívó levele így szól:

„Tudomásunkra jutván, hogy a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület nagy-érdekűnek ígérkező közgyűlését közelebb fogja megtartani, kész örömmel ragadjuk meg ezen alkalmat arra, hogy a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület hazafias céljai és törekvései iránt teljes rokonszenvünket nyilvánítva, az egyesület folyó évi közgyűlésénél Temesvárott való megtartására hazafias tisztelettel és őszinte szívélyességgel meghívjuk.“

Van szerencsénk a tekintetes Elnökséget megkeresni, hogy meghívásunkat elfogadni szveskedjék.

— **Ejegyzés.** Id. Machalek Ferenc Nagybecskereken eljegyezte Horváth Boriska kisasszonyt.

— **Halálos érvágás.** Özv. Lazity Misáné kumáni asszony a mult héten szombaton oly rosszul lett, hogy el kellett hozzá hívni dr. Markovits Sámuel községi orvost. Az orvos a súlyos betegen azt állapította meg, hogy azért beteg, mert rajta Mircsevics Szvetozár kumáni borbély aznap eret vágott s ennél fogva a nő annyi vért vesztett, hogy halálán van. Özv. Lazity Misáné tényleg még aznap meg is halt, miert is Vlaskality Milán községi jegyző az esetet a törökbecsei főszolgabírónak jelentette be, a honnét az ügyet áttették a nagybecskereki kir. ügyészséghez. Dr. Boross Dezső kir. ügyész az ügyben a vizsgálat megejtését indítványozta, a miert is Benedek Jenő kir. törvényszéki vizsgálóbíró és dr. Lauka József kir. ügyész kimentek Kumánra dr. Fialowski Béla és dr. Magyar Károly orvosokkal, hogy az ügyet kiderítsék. Mikor az érvágó borbély a vizsgálatot meghallotta, a községből eltűnt.

— **A gondatlanság halottja.** Körpa krassószörénymegyei községben a község ház őrtanyájának ajtaját kívülről tréfából egy ismeretlen egyén bezárta. Orza Lázár ezt észrevette, az ajtón dörömbölni kezdett, midőn azonban látta, hogy az ajtó nem nyílik, egy, a laktanya egyik sarkába állított hátultöltő fegyverrel, melyet kezébe veit, Gábriel Zakariás körpai községi tanító lakásának falát kétszer megdöngötte, hogy azt figyelmessé tegye. Midőn a fegyver tusával másodszer a falra ütött, a fegyver, mely éles töltéssel töltve volt, eldurant, a lövedék Gábriel Jon éjjeli őrbal felsőkarjába furódott, a test felső részén áthatolva, a jobb felsőkaron kijött és oly súlyos sérüléseket okozott, hogy a szerencsétlen ember azonnal meghalt; a közvetlen mellette álló Krengán Juon felsőkarjába is behatolt a lövedék s a jobb lapocka alá furódott; ezt is súlyosan, de nem életveszélyesen megsértette. A hír villámgyorsan elterjedt a községben. Mintegy 100—150 ember a község háza előtt összegyűlt, kik az eseten felbőszülve, a tettest megölésével fenyegettek, a csoportból Korics Tamás, Korics Jon és Kimpian Nikolas körpai lakosok kiállottak: „gyerünk emberek, öljük meg a tettest és Haccán Lázár körpai bírót is, miert tart ilyen éjjeli öröket, kik az embereket leölik.“ A csendőrajáró az összegyűlt népet szétoszlatva felszólította, de mert azok a felszólításnak nem engedelmességek, a járőr a tömeget szuronytámadással szétoszlatta, a tettest pedig a karánsebesi kir. törvényszék vizsgálóbírójának a helyszínén átadta. A vizsgálat úgy a Gábriel halálát okozó Orza Lázár, mint a lázító emberek ellen is megindult.

— **Végzetes tévedés.** Izbiste temesmegyei községben kukoricát fosztott Dákics Jesta ottani gazda s este, mikor elfogyott a kukoricája, kihajtatott a földjére kukoricáért. A földön halomban heverő kukorica mögött azonban éj homályában egy alakot pillantott meg s azt gondolván, hogy az illető a kukoricát lopja, rásütötte a fegyverét, mire az ismeret en hangos jajszóval összerogyott. Dákics ekkor odament a vélt tolvajhoz, közben a lövés zajára saját kukoricásából odasieltt egy másik gazda is és a vérben heverő alakban ráismertek Ránics Nikola falubeli legényre. Hosszas élesztgetés után sikerült életre téríteni Ránicsot, aki ekkor előadta, hogy künn járt a földjén, megnézendő, szedhető-e már a kukorica s visszatér haladában leült megpihenni a Dákics kukoricája tövébe. Itt érte Dákics golyója. Ránics sebesülése súlyos, életbenmaradásához kevés a remény. Dákics ellen a vizsgálatot megindították.

— **Talált holttest.** Rózsahegyi Ferenc nagybirtokos csakovai pusztáján tegnap reggelre keve egy férfi-holttestet találtak, melyben és száros Márton öteleki illetőségű mezőőrt ismerték

fel. Nem lehetett megállapítani, hogy a szerencsétlen ember merényletnek esett-e áldozatul, mert a holttestben a külerőszaknak semmiféle nyomai nem láthatók. A vizsgálat folyamatban van.

Színház és Irodalom.

*** Két előadás.** Akinek tegnap délután a Főtéren dolga akadt, ugyancsak megbámulta azt a ritka látványt, melyben Nagybecskerekben talán még ember nem gyönyörködött. Az összes tanintézetek ifjúsága vonult fel a színházba. Kicsinyek és nagyok egyaránt. A kicsinyeknek persze a szerényebb helyek jutottak, míg nagy diákok és a kisasszonyok büszkén helyezkedtek el a páholyokban. Három óra után csakugyan szorongásig megtelt a színház s a szép pénztárnoknő folyton ismételte azokat a gyönyörű szavakat, melyeket a fővárosban tábla szokat hirdetni:

— Minden jegy elkelt.

Szakemberek becslése szerint lehetett a színházban vagy 800 gyermek. S kicsoda hálás közönsége akadt a jó öreg „Falurosszá”-nak. Mily jókat nevettek ők a Gonosz Pista csalafintságain s mily őszinte részvételt siratták Görlör Sándort meg a szegény Boriskát, mikor rosszra fordult a sorsuk. S aztán felhangzott a szavára taps, valahányszor egy jót mondtak, vagy amikor legördült a függöny s Kiss Pista, Barna John, Lévai Berta, Győri Matild, Hatvani Ed, Gaál Rózsi, Szathmáryné, Deréki, Gazon alig győzték megköszönni azt a sok tapsot meg kihívást, amelyben ez a hálás közönség őket részesítette.

Este a „Kutyamosó” került színre. Még a darab káprázatos technikája sem leplezi el azt, hogy csupa olyan lehetetlenségekre építette fel a szerző, melyeket az operettheben még csak elfogadunk valahogy, de a modern vigjátékban sehogy sem hiszünk el, hogy a nyugalmazott törvényszéki elnök parasztnak öltözik, a fiskális inasát grófnak fogadja el az őrnagy stb. stb. Oly valószínűtlenségek ezek, melyeket a párisi boulevard-színházakban elfogad az a közönség, mely nem gondolkozik, de mulatni szokott, de hogy mi köze ehhez a becsületes magyar közönségnek, erre a kérdésre az feleljen, aki ezt az irodalmi szemetet behozza Magyarországra.

Az előadás ismét kifogástalan volt. Sik Rezső ugyan erősen tulozta az ifjabb Colfat szerepét, de általában ügyes és agilis volt, mint mindig. A papját Deréki Antal játszotta, mindvégig finoman és diszkrétül, de nagy hatással. Pompás volt Szathmáry az őrnagy szerepében, Hatvani pedig az inas szerepében keltett ismételt zajos derűtséget. Kiss Pista játéka és maszkban egyaránt kitűnő Vandois. A hölgyek közül Papp Ionkának és Barna Jolánnak jutott halásabb szerep. Mindketten fényesen beigazolták, hogy a vigjátékban is kitűnően megállják a helyüket. Molnár Vilma, Gaál Rózsi, Szathmáryné kisebb szerepekben igen jók voltak. A színház ismét egészen megtelt.

*** Orvosi zsebnaptár 1905-re.** Szerkesztette: Dr. Sugár K. Márton. Kiadók: Légrady Testvérek. Feszült figyelemmel vártuk az orvosi zsebnaptár 1905-iki évfolyamát és bátran mondhatjuk, hogy várakozásunkban nem csalatkoztunk. Az orvosi szakrajt ítélete az 1904-iki zsebnaptár tartalma felett oly kedvező volt, hogy az orvosi irodalomban a külföldön is előnyösen ismert szerkesztő fő használatá erejének legjobb részét és nem lesz képes a zsebnaptárt még jobban kibővíteni. Nem orvosi kalendárium volt ez eddig sem, és ime egy maradandó becsü szorgalmas irodalmi munka benyomását kapjuk, midőn az 1905-iki zsebnaptárt lapozgatjuk. Megelégedéssel konstatáljuk, hogy a zsebnaptár nélkülözhetetlen kézikönyve minden orvosnak, mely hivatva van a hasonló német és osztrák irodalmi termékek teljes kiszorítására, habár az egyik-másik külföldi orvosi zsebnaptárt világhírű tudósok szerkesztik. Elég ha a „Deutscher Reichs-Medizinalkalender”-re utalok, melyet Börner és Schwalbe berlini tanárok szerkesztenek. De tájékoztatásul is inkább birjuk a zsebnaptár rendkívül bő tartalmát. Megismerteti az új gyógyszerre való tudnivalókat, közli a magánorvos és díjazását meghatározó belügyminiszeri körrendeletet, a budapesti orvosok szövetségének orvosi rendtartását, a nyugalmidj- és segélyző intézményének alapszabályait, az országos orvos-szövetség tisztikarát, rövid utmutatást a betegágynál szükséges diagnostikai eljárásokhoz, (Vass Bernát

m. tanár tollából), hasznos tudnivalókat a szülészettől (Temesváry Rezső nőorvos m. tanártól), magyar fürdőket, gyógyítóhelyeket és ásványvizeket (Rottenbiller Ödön trencséntepliczi fürdőorvostól), hydrotherápiái tudnivalókat (Hauersberg Árpád lomnizi fürdőorvostól), fülgyógyászati jegyzeteket (Dr. Sugár K. Márton fülorvos és szerkesztő tollából), kozmetikai jegyzeteket (Weyner Emil szakorvostól), hevény és mérgezéseket (Löbl Vilmos mentőorvostól), a gyógyszerek árszabályát a legújabb miniszteri rendeletek szerint és végül az orvosi rendelvevények gyűjteményében 15 hivatott szakembert, egyetemi m. tanárokat és főorvosokat sikerült szerkesztőnek zászlaja köré csoportosítani, kik vállvetve vele együtt valóban nagyértékű munkát végeztek. Ha már a fentemlített, nem csekélyebb mint hat tudományos munka mindegyike komoly irodalmi mű, az orvosi vénnyűjteményről, melyet szerkesztő, mint közismert fülorvos, fülészeti vénnyekkel még külön bővített, azt állíthatjuk, hogy valószínűleg mértőrdjelzője a mai tudományos orvosi kezelésnek. A naptár orvosi czimtár része pontos és megbízható. Napi jegyzetek részére negyedéves füzetcskéket egészítik ki a zsebnaptárt, mely tehát minden tekintetben megfelelő és a legmesszebbmenő követelményeket képes kielégíteni. Dr. M. D.

TÁVIRATOK.

Az orosz-japán háború.

A mandzsuriai harcterről.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Négyezer kozák tegnap Szöul és Gensan között elvágták a japánok összeköttetését.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: A vasárnap óta tartó csata még nem ért véget. Az azonban már konstatálható, hogy Kuropatkin nem érte el azt a célját, hogy Kurokinak megkerülje jobb szárnyát. Egy orosz csapatotestnek, amelynek az a feladata volt, hogy Kuroki hadseregének ponsikuvai összeköttetését elvágja, nyoma veszett. A csapatotest valószínűleg a japánok fogságába került. A csapatotest tízezer emberből, két ezred lovasságból és két tábori útegből állott. Tokióban várják a táviratot elfogatásukról.

Port Arthur ostroma.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Mint a „Daily Telegraph”-nak Csifuból jelentik, a minap Stössel lakásába behatolt egy gránát úgy, hogy a parancsnok kénytelen volt távolabb költözni. Az oroszok a japánoknak minden megbiusult támadása után hála isteni tiszteletet tartanak.

Budapest, október 13. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint a Reutter-ügynökségnek Shanghaiból táviratozzák, az orosz hajóhad elsején ki akart törni Port-Arthurból. A kitörést azonban a kikötő fölött uralkodó japán útegek megakadályozták s az útegek bombázása közben a „Retvisan” nevű csatahajó súlyosan megsérült.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház holnap délelőtt ülést tart, amelyen megkezdik az Olaszországgal való kereskedelmi szerződésünkről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A házszabály revízió.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint félhivatalosan jelentik, Tisza István gróf miniszterelnöknek a házszabályok revíziójának előkészítésére vonatkozó indítványa indokolását a Ház a jövő hét első felében tüzi ki napirendre.

Apponyi Albert gróf hir szerint kijelentette volna, hogy az ő pártja sem küld a házszabály revízió-bizottságba tagot.

Lotz Károly meghalt.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lotz Károly, európai hírvű fesőművészünk ma reggel hosszabb

szünetedés után meghalt. Lotz Károly, aki Hessen-Homburgban született 1833-ban, mint gyermek került szüleiével Magyarországra s itt elsajátítva nyelvünket, minden ízében magyar művész lett. Lotz Károlyt különösen falfestményei emelték az elsőrangú művészek sorába és középületeinket számos gyönyörű falfestménye díszíti. A nagy művész temetése iránt az országos magyar képzőművészeti egyesület intézkedik a kultuszminiszter támogatásával.

Apponyi Albert gróf Budapesten.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Apponyi Albert gróf amerikai utjából ma délután 2 órakor érkezett meg Budapestre. Apponyi gróf Bernát István és Günther Antal társaságában jött, akik Érsekújvárig elébe mentek.

Az angol hajóraj Fiumében.

Budapest, október 13. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Fiuméből jelentik, a földközi tengeri angol hajóraj október 27-én Fiuméba érkezik s három napig ott marad. Az angol flottát ünnepélyesen fogadják s tiszteletére Rosner Ervin báró kormányzó fényes estély rendez.

A bécsi rejtélyes gyilkosság.

Budapest, október 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, a Magdalenenstrassen történt gyilkosságügyében a nyomozás még nem vezetett eredményre. A readórság mindössze annyit tudott megállapítani, hogy a gyilkossággal vádolt Klein János és felesége Braun Franciska a Westbahnhofon utaztak el Bécsből, de hogy merre, azt nem tudják.

Határidő-üzlet.

Budapest, okt. 13. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén a buza ára kissé emelkedett. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	10 22 — —
Buza (áprilisra 1905.)	10.62 — —
Tengeri májusra 1905.)	7.43 — —
Zab (októberre)	6.90 — —

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, csütörtök, október hó 13-án:

L I L I.

Vig operette 3 felvonásban.

Személyek:

Antonnie Plinchard, tűzér	Polgár Károly
De la Grande Bateliere báró	Irsai Leó
Saint Hypothese Vicomte, nagybátyja	Hatvani Ede
Bompan, professzor	Szathmáry Lajos
René	Gózon Gyula
Bousincourt	Deréki Antal
Bousincourtne	Molnár Vilma
Amelie, leányuk	Gergely Gizella
Antonnie, dédunokájuk	

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, szombaton, október hó 14-én:

Aranyvirág.

Nyilttér.*)

Rövid használat után nélkülözhetlen.
Igen alkalmas utazásoknál.
Egészségügyi hatóság által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben, 1897. júl. 8-án.

Kalodont

nélkülözhetlen fogtisztító-szer.

Elsőrangú higiénikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájtüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrihatók el ez által. Ennél legsikeresebbnek bizonyult a „Kalodont”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Erdővágás-eladás.

Nagyméltóságú gróf Karátsonyi Jenő ur bánlakai hitbizományi uradalmában eladásra kerül 40⁹¹⁰ hold erdővágás és pedig:
a karátsonyigeti erdőben 22⁵⁶⁷ hold
a doláci erdőben . . . 18³⁵⁰ hold.

Az eladási feltételek a bánlakai uradalmi gazdasági irodában bármikor betekintheők. Az írásbeli ajánlatok e hó 20-ig az uradalmi felügyelőség címén Bánlakra beküldendők.

Bánlakon, 1904. évi október hó 10-én.

Zaicz Gusztáv,

urad. felügyelő.

741-3.2

2179/II-904. szám.

733-3.3

Hirdetmény.

A vármegye alispánja 1904. évi szeptember hó 26-án kelt 25848. számú rendeletével a törökbecse—karlovai trh. közut 17—21. km. szakaszán levő áteresztők helyreállítását 2976 kor. 27 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából az 1904 évi október hó 27. napjának d. e. II órájára a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 11 órájáig a nevezett hivatalhoz annyiival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bántépénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekintheők.

Kelt Nagybecskereken, 1904. október hó 8-án.

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatal főnöke:

Faur,

kir. főmérnök.

MUST

kapható

Dr. Brájjer Lajosnál.

(731-x.4)

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA,

selyemáruháza

Budapest, IV. ker., Bécsi-utca 4. sz.

(738-2.1)

Egy külföldi selyemgyár teljes készletét megvásárolván, abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy selyemkelméket: különösen **fehér és fekete selymeket**, továbbá **nagymennyiségű színes blúz és jupon-selymeket és egynéhány ezer méter különféle selyemmaradékot** bocsájthatunk **rendkívül olcsó árban** n. é. vevőink rendelkezésére.

Ezen rendkívüli alkalomra való tekintettel van szerencsénk nagyságodat tisztelettel fölkérni, ha esetleg föntnevezett cikkekben rendelést tenni óhajt (az ár olcsó voltánál fogva a készlet hamar elfogy), úgy a legnagyobb készséggel szolgálunk mintákkal, vagy ha Nagyságod tekintettel a maradékoknak személyesen való kikeresésére — mivel azokból mintát nem küldünk — bennünket b. látogatásával megfizetné, minden körülmények között kifizetődik, mivel az olcsó vásárlás által utiköltségeit teljesen fedeztetnének.

Fehér menyasszonyi Messalin-selyem méterje	65	król
Fehér liberti-selyem la minőségben méterje	75	"
Színes Messaline-selyem méterje	75	"
Szép mintázott foul. liberti-selyem méterje	70	"
Fekete mintázott selyem méterje	85	"
		följebb.

A midőn még fölemlítjük, hogy nagybecsű rendelvényeit a megszokott pontossággal eszközljük, vagyunk kiváló tisztelettel

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA,

selyemáruháza

Budapest, IV. ker., Bécsi-utca 4. sz.

Hirdetmény.

Árverés utján e hó 17-én Beodrán gróf Karátsonyi Aladár ur ő méltósága tulajdonát képező, saját nevelésű 9 kanca, 9 herélt, 1 mén lova a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

(736-2.2)

4348. szám 1904.

739-3.2

Pályázati hirdetmény.

1200 korona évi fizetés, Lovrin községben, a husszemledijak és a szabályrendeletekben megállapított látogatási díjakkal rendszeresített lovrini körállatorvosai állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazon okleveles állatorvosokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kérvényüket *folyó évi október hó 28-ig* hozzám adják be.

A körhöz tartozik Lovrin, mint székhely, Kisösz, Bogáros, Ujhely és Sándorháza községek.

A körben van két nagy állatállományal bíró uradalom.

Penjamos, 1904. évi október hó 8-án.

Gyertyánffy,

főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

Sándorháza községe tulajdonát képező nagykorcsma 1905. évi január hó 1-től 1907. évi december hó 31-ig járó időtartamra f. évi október hó 20-án d. e. 10 órakor nyilvános árverés utján bérbe adatni fog.

Kikiáltási ár 820 korona.

Feltételek a jegyzői irodában megtekintheők.

Kelt Sándorházán, 1904. évi október hó 10-én.

Nikola,

biró.

737-3.3

Csikó-árverés.

Karátsonyi Andor gazdasági méneséből

14 drb 3 éves csikó

fog önkéntes árverés utján

f. hó 26-án d. e. 9 órakor

Beodrán eladatni.

Beodrán, (Torontálmegye) 1904. október hó.

749-3.1

613. B. v. k. sz. 1904.

743-1.1

Árverési hirdetmény.

Alólirott kir. bírósági végrehajtó által közhírré tétetik, miszerint a tekintetes pancsovai kir. törvényszék 1904. évi szeptember hó 6 ik napján kelt 6163. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1904. évi szeptember hó 10-ik napján 1904. V. 1554. sz. a. kelt végzése folytán dr. Annau Ernő nagybecskereki ügyvéd által képviselt, lakik Nagybecskereken, Nagybecskereki népbank részvénytársulat nagybecskereki cég és lakos felperes részére dr. Horváth Kálmán csődtömeggondnok által képviselt v. b. Mihajlovits M. P. csődtömege és Mihajlovits Mária jarkováci lakosok tulajdonát képező s a Nagybecskereki népbank részvénytársulatnál kézzizálogképen, ennek 1950 korona tőke s jár. iránti követelése erejéig elhelyezett és pedig 35 drb egyenként 50—50 korona névértékű 520—524. sor. számú jarkováci népbank részvénytársasági és továbbá két drb 1190. és 1191. számú egyenként 100—100 korona névértékű Nagybecskereki népbank részvénytársulati részvényekből álló ingók az 1881. évi LX. t. c. 115. §-a alapján Nagybecskereken a Nagybecskereki népbank részvénytársaság hivatalos helyiségében bírói árverésen készpénzfizetése mellett leendő eladatása 1904. évi október hó 19. napjának d. e. 10 órájára tüzetett ki, az 1904. V. 1554. sz. a. kelt végzése alapján az árverés elrendeltetvén, annak az alap, illetve felülfoglaltatók követelése erejéig is, 1891. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében, amennyiben törvényes zálogjogot nyertek volna, meg fog tartatni.

Kelt Nagybecskereken, 1904. évi október hó 3-ik napján.

Kiss,

kir. bir. végrehajtó.

HIRDETÉSEK

FELVÉTTETNEK A

„TORONTÁL“

KIADÓHIVATALÁBAN.

747-4.1